

VOORKOMEN IS BETER DAN GENEZEN OF TOCH NIET?

AUTEUR Rik Peeters
UITGEVER Van Gennep
PRIJS €24,90
PAGINA'S 236
ISBN 9781781253946

Het verlangen naar voorkomen

We kennen het spreekwoord allemaal: voorkomen is beter dan genezen. Als je de risico's op een ongewenste situatie (brand, diefstal, onderwijsachterstand, armoede, enzovoorts) vooraf kan benoemen en je weet welke aangrijpingspunten je hebt om die risico's te verkleinen (rookmelder plaatsen, beter hek- en sluitwerk, et cetera), dan moet je dat vooral doen. Het is beter omdat je de schade vermijdt, en nog goedkoper ook. Dat is een diepgewortelde volkswijsheid. Je merkt het als er weer eens een incident in de media veel aandacht krijgt. Bijvoorbeeld het kindermisbruik in een Amsterdamse kinderopvang enkele jaren geleden. Iedereen vraagt dan om maatregelen om dit in de toekomst te voorkomen, en/of eist verklaringen waarom het deze keer niet kon worden voorkomen.

Rik Peeters promoveerde in 2013 op onderzoek naar preventie en hoe dit de overheid verandert. Onlangs verscheen een handelseditie van zijn proefschrift. Dit is geen doe-boek met beschrijving van hoe preventief op te treden. Wel beschrijft Peeters vanuit bestuurskundig en politiek-filosofisch perspectief de opkomst van het preventieparadigma. Het is meer geworden dan een reactie op incidenten, het is tot de kern van de verzorgingsstaat en de publieke sector gaan behoren, aldus Peeters. Waar het in de negentiende eeuw nog ging om preventie in de publieke ruimte (zuiver water, riolen, ...) veranderde dat zo'n dertig jaar geleden naar informatie aan

burgers geven over het belang van gezonde levensstijl. De rationele burger zou dan wel de juiste keuzes maken. Tegenwoordig vertrouwen we die burger niet meer zo, hij blijft te weinig bewegen en te veel eten/drinken. Dus wordt ingegrepen via de keuzearchitectuur, het bekende *nudging*.

Preventief optreden ten aanzien van sociaal zwakkere groepen lijken we wel aardig te vinden. Zitbanken weghalen om hangjongeren te vermijden, bewakingscamera's tegen criminaliteit, bij spijbelen direct ingrijpen om erger te voorkomen. Maar opgepast als het om een wat grotere groep gaat, als we zelf aangesproken worden! Dan vinden we het maar vervelend, een beperking van onze keuzevrijheid, een zoveelste indicator voor een bemoeizuchtige en paternalistische overheid. Meer verkeerscontroles op overdreven snelheid zijn niet erg populair. Meer aandacht voor overgewicht of aandringen op meer beweging wordt als drammerig en onnodig ervaren. Niet verwonderlijk dat de budgetten voor preventie zo klein zijn. In de gezondheidszorg gaat vrijwel alle geld naar curatief optreden, preventie is maar een marginaal iets. Terwijl juist het aanpassen van levensstijl veel gezondheidswinst zou kunnen opleveren. Mocht ik minister van Gezondheid zijn, ik plaatste preventie nog centraler en vertienvoudigde de budgetten. Zelfs met die gewijzigde overheid die Peeters beschrijft, zelfs als gedrag zo minder een privéaangelegenheid wordt. ■